

Marcel Van Dijk, Frederik Carel Gerretson (1884-1958). Tussen Vrijheid en Gezag. Een studie naar de maatschappijkritiek van prof. dr. F.C. Gerretson, in: *Utrechtse Historische Cahiers*, jg. 20, 1999, nr. 2, 127 pp., 470 BeF, ISBN 90-72131-41.

“Een briljant, maar grillig man: hoogleraar in Utrecht (maar zijn proefschrift heeft niemand ooit gezien). Vóór de oorlog speelde hij een rol in de fascistische partijtjes die er vóór de NSB waren; na de oorlog zat hij voor de ruimhartige Christelijk-Historische Unie in de eerste Kamer, waar hij eens een minister voor landverrader uitmaakte. Kleurrijk, maar als politiek denker toch nauwelijks serieus te nemen”. In die bewoordingen evalueerde J.L. Heldring in *NRC Handelsblad* van 24 maart jongstleden het openbaar optreden en de historische betekenis van zijn Nederlandse landgenoot Frederik Carel Gerretson (1884-1958), die tijdens de Eerste Wereldoorlog en het interbellum één van de meest actieve propagandisten en inspiratoren was van de anti-Belgische, Groot-Nederlandse beweging (Gerretson in 1928 in een brief aan Pieter Geyl: *“ik weet nu, en erken mij zelf, ‘s morgens, ‘s middags en ‘s avonds, dat ik België haat”*, p. 42).

In de publicatie in boekvorm van de Utrechtse doctoraalscriptie van Marcel Van Dijk over het mens- en maatschappijbeeld van deze *“getalenteerde ruziemaker”* (Martin Van Amerongen) komt die betrokkenheid van Gerretson bij de politieke en culturele ontwikkelingen in Vlaanderen en België overigens slechts in beperkte mate aan bod. Immers, *“het uitgangspunt van deze studie is het schrijven van een ‘intellectuele biografie”*, zo stelt de auteur in zijn inleiding (p. 10). Uit dit boekje, dat helaas meer dan 30 erg storende drukfouten bevat, blijkt trouwens niet altijd even duidelijk of deze Nederlandse historicus wel ten volle het verschil heeft begrepen tussen (radicaal) flamingantisme en activisme, twee begrippen die hij altijd met hoofdletter schrijft ...

Deze publicatie van Van Dijk, die werd uitgegeven in de reeks Utrechtse Historische Cahiers, biedt een vrij helder en vlot leesbaar overzicht van de publieke activiteiten van de geportretteerde en vooral van de diverse en wisselende adaptaties van zijn staatkundige en maatschappelijke denkbeelden aan zijn initiële, antirevolutionaire en *“historische”* wereldbeeld. De essentie van een en ander staat overigens al geformuleerd op p. 8 van deze historische monografie: *“Zijn anti-democratische standpunten hield hij evenwel onverminderd overeind; gedurende zijn gehele politieke loopbaan, tot in de jaren vijftig, bleef hij een van de felste critici van het bestaande politieke bestel”*. Anders gezegd, en dan komt Van Dijk dicht bij wat Heldring stelde: *“Gerretson bleef de persoon die hij was, en die hij feitelijk zijn hele leven zou blijven: een tegendraadse rebel en een excentrieke dromer”* (p. 22).

NICO VAN CAMPENHOUT
ZELESTRAAT 6 BUS 2, B-9160 LOKEREN